

~~11-58.~~

EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.

VITEBERG.

11-58.

SIGNAT. MDLCCCLXIII.

DE
IRREGVLARITATE
EX IGNORANTIA
PROGRAMMA

QVO
AD PRAELECTIONES PVBLICAS
IN
IVRISPRVDENTIAM ECCLESIASTICAM
VNIVERSALEM
INVITAT

GEORG. GOTHFR. KEVFFEL

MOR. ET POLIT. P. P. O.

HELMSTADII

EX OFFICINA SCHNORRIANA.

Optauerunt iam pridem viri eruditi, Ciues Generosi atque Nobilissimi, vt ex instituto et peculiari tractatu iurisprudentia ecclesiastica vniuersalis conscriberetur, in qua omnia iuris ecclesiastici capita, ex solis principiis iuris naturae, abstrahendo a principiis iuris canonici et legum posituarum elaborarentur; recte iudicantes, operam hanc multam vtilitatem allaturam, tam ad meliorem cognitionem, quam emendationem iurisprudentiae ecclesiasticae particularis. Horum votis ac desiderio satisfieri coepit, tum ab aliis, tum a Clarissimo CANZIO, qui systemati philosophiae practicae, quo disciplinas morales omnes, etiam eas, quae in forma artis nondum hucusque comparauerunt, perpetuo nexu tradidit, luculentam tractationem inseruit, iurisprudentiam ecclesiasticam vniuersalem, publicam et priuatam sistentem. Postquam superiori anno varias partes philosophiae practicae explicauit ad ductum CANZII, cuius praecepta aptum

aptum mihi fundamentum praebere censeo, ad omnes partes muneris mihi demandati curate explendas, hoc semestri aestiuo publicis eruditorum votis expetitam, & in se grauissimam iurisprudentiae ecclesiasticae vniuersalis disciplinam, praelectionibus publicis explanare constitui. Vix dubitare licet, gratam multis et acceptam futuram esse operam, quae discussioni veritatum grauium et vtilium a me destinatur, forte tamen nec superuacaneum erit, de necessitate iurisprudentiae ecclesiasticae vniuersalis et positivae, nec non de methodo tractandi, ad pleniorum instituti mei commendationem quaedam praefari.

Societas sacrorum, quae ex cultu diuinitatis externo oritur inter eos, qui eandem fidei normam amplexi sunt, regenda est certis legibus, vt omnia ordinate fiant, et vt nihil in detrimentum salutis publicae suscipiatur. Leges illae partim fluunt ex norma iustitiae vniuersali, hoc est ex praeceptis naturalibus, partim ex constituto veniunt, et praescripto illorum, qui ius circa sacra moderantur. Applicatio legum naturalium ad res sacras, et negotia societatis ecclesiasticae, constituit iurisprudentiam ecclesiasticam vniuersalem, quae praecipue inquirat in habitum reipublicae et ecclesiae erga se inuicem, et quomodo concordia sacerdotii et imperii obtineri debeat, demonstrat. Haec res inter Christianos plurimum difficultatis habuit, ob iura exorbitantia, quae clerus in praerudicium maiestatis ciuilibis sibi vindicauit, nec aliter quid iustitiae conueniat, iudicari potest, quam secundum principia iuris huius vniuersalis. Disputationem illam, quae quasi de finibus vtriusque potestatis regendis instituitur, vix explicabilem esse censet Petrus de MARCA, in prima praefatione ad libros de concordia sacerdotii et imperii: *Instituti mei non est, inquit, his dissertationibus sacerdotii et imperii iura metiri, et fines diu-*

enere, vel adiudicationibus portionem cuique suam assignare. Hinc enim disputationi, quae domini quaestionem attingit, quaeque divini et humani iuris callentissimum tractatorem expectat, fateor me omnino viribus imparem. Nec fortasse exercitatissimo theologiae et iuris antecessori res ista feliciter cederet. Debebat sane homini, inter fauorem aulae regiae et pontificiae fluctuanti, ac duobus dominis seruire cupienti, tractatio horum iurium periculosissima videri, a quo metu immunes sunt, qui legibus aulae romanae non constringuntur: interim experiendo discent omnes, in stabiliendis certis principiis, quae in singulis casibus usum habere possint, magna cautione opus esse, ne iuribus imperantium et reipublicae ab una parte derogetur, sed et ne libertati conscientiarum, ne veritati, ne pietati promouendae, ne iuribus ecclesiae aliquid contrarium statuatur. Sicut enim ecclesia ad rempublicam, ita vicissim respublica ad ecclesiam certum habet respectum, et princeps in legibus circa sacra ferendis, se accommodare debet rationibus et institutis illius religionis, quam profitetur ecclesia.

Regulae illae generales, quae per ius naturae traduntur, uti in regimine civitatis solae non sufficiunt, ita etiam in ecclesiasticis, ex necessitate determinationis specialioris, oriuntur leges positivae, quae personis ecclesiasticis sua iura atque officia, negotiis certam formam assignant. Cum ecclesia Christiana a persecutionibus gentilium liberata, sub tutela imperatorum fidelium, statum suum externum componeret, summi sacrorum antistites conventus quosdam celebrare incipiebant, qui concilia vocabantur, in eisque communi consilio statuebant regulas, siue constitutiones de politia ecclesiastica, quibus canonum appellatio fuit attributa. Haec canonum praescripta ante oculos, habere oportebat omnes, qui rem sacram administrabant, et peritia canonum erat pars eruditionis, in clericis requisitae.

tae. Qui ea destituedatur, ille iuxta phrasin canonistarum, laborat irregularitate ex ignorantia, ob quam inhabilis censetur, qui muneri ecclesiastico praeficiatur. Ratio appellationis est, quod variae virtutes et qualitates, quibus clerici debebant esse ornati, per regulas ecclesiasticas determinatae fuerunt, cui igitur aliquid deerat, quod tamen praescriptum regulae desiderabat, ille dicebatur irregularis, eoque ipso excludebatur ab officio ecclesiastico suscipiendo. Ex pluribus irregularitatis speciebus, ad institutum meum pertinet tantum *irregularitas* quae dicitur *illiteratorum*, vel *ex defectu scientiae*, vel *ex ignorantia*, paucis hic explicanda. Non eadem in omnibus clericis desiderata fuit scientia, sed prout vel in ordinibus minoribus, vel in ordinibus sacris, vel in sacerdotio fuerunt, ita etiam variarunt gradus scientiae, ad regularitatem eorum necessariae. Eorum itaque, qui in sacerdotio constituti dicuntur, scientia, secundum antiquiorum seculorum disciplinam duobus continebatur capitibus, scripturae sacrae et canonum peritia, quae ambo tanquam maxime necessaria, saepe coniunctim, saepe sigillatim praecepta leguntur. Sic in *Concilio Toletano IV. can. 24.* quem citat GRATIANVS D. 33. can. 1. legitur: *Ignorantia mater cunctorum errorum, maxime in sacerdotibus Dei vitanda est, qui docendi officium in populis susceperunt. Sacerdotes enim legere sanctas scripturas frequenter admonet Paulus apostolus, dicens ad Timotheum: Attende lectioni, adhortationi et doctrinae, et: semper permane in his. Sciant igitur sacerdotes scripturas sanctas, et canones, ut omne opus eorum in praedicatione et doctrina consistat, atque aedificent cunctos, tam fidei scientia, quam operum disciplina.* Sed de necessitate studii sacrarum litterarum non opus erit plura dicere, cum res per se pateat: quid autem veteres senserint de canonum peritia, aliquot adhuc declarabo auctoritatibus. Ecclesiae AFRICANAE sanctionem exhibet canon 3, *Concilii Carthaginensis III: Placuit ut ordinandis*

episcopis vel clericis prius ab ordinatoribus suis decreta concilio-
rum auribus eorum inculcentur, ne se aliquid contra statuta concilii fecisse poeniteat. Vsum ecclesiae GALLICANAE declarat can. 5. concilii Aurelianensis IV. Parochiani clerici a pontificibus suis necessaria sibi statuta canonum legenda percipiant, ne se ipsi, vel populi, quae pro salute eorum decreta sunt, excusent postmodum ignorasse. Et in concilio Matiscenensi I. can. 6. certa tempora praefinita, quibus canonum lectioni vacandum erat. *Vt a feria sancti Martini usque ad natale Domini, secunda, quarta, et sexta Sabbathi ieiunetur, --- in quibus diebus canones legendos esse speciali definitione sancimus, ut nullus se fateatur per ignorantiam deliquisse.* De moribus HISPANORVM addendum est iis, quae paulo ante ex Concilio Toletano attuli, quod parochis, quando ordinabantur, dari debuit libellus, quo canones ab iis obseruandi, continebantur. Ita nempe in eodem concilio Toletano IV. can. 25. iubetur: *Quando presbyteri in parochiis ordinantur, libellum officialem a sacerdote suo accipiant, ut ad ecclesias sibi deputatas instructi succedant, ne per ignorantiam etiam in ipsis diuinis sacramentis offendant.* Ad ITALIAM pertinet canon COELESTINI, allatus a Gratiano D. 38, can. 4. *Nulli sacerdotum liceat canones ignorare, nec quicquam facere, quod patrum possit regulis obuiare.* Quam venerabilis apud veteres GERMANOS fuerit canonum auctoritas, testatur integer liber Reginonis Prumiensis, de disciplina ecclesiastica veterum, praesertim Germanorum, quippe quem iussu RATHBODI, archiepiscopi Treuirensis, in vsum ecclesiarum germanicarum, et ad instructionem clericorum compilauit, ideoque canones conciliorum germanicorum, et capitularia Caesarum eidem inseruit; ut de laboribus aliorum, ad canonum peritiam promouendam susceptis, nihil dicam, plures enim sunt, et ex scriptoribus historiae iuris ecclesiastici addiscendi.

Olim

Olim itaque, vt per haec dicta perspicue a me probatum esse arbitror, scientia canonum, vel, vt nunc loquimur, iurisprudentiae ecclesiasticae, fuit pars studii theologici, et illorum ignorantia pariebat irregularitatem, susceptionem ordinum impediens. Censuit etiam recentiori aeuo SAM. MARESIVS, Theologus Groeningensis, studium iuris canonici magis theologicum, quam iuridicum esse. Interim praxis theologorum plerumque tendit in contrarium, quippe qui scientiam suam fere vnice ponunt in sermonibus ad populum habendis. Iureconsulti formant regulam: iudicare quid iustum vel iniustum sit, etiam in causis ecclesiasticis, solis competere iureconsultis, nec theologos qua tales, hoc sibi iudicium sumere posse. Verum non id agitur hoc axiomate iureconsultorum, vt Theologos arcere cupiant a studio iurisprudentiae ecclesiasticae, quos potius ad eam addiscendam subinde excitant, representatione vtilitatum, quas inde percipere possunt.

Ego consultum esse duxi ad regulam ICtorum allegatam hoc loco prouocare, vt iurium cultores inde intelligant, iurisprudentiam ecclesiasticam vniuersalem ad se magnopere pertinere, et fundamenti loco ponendam esse. Quando enim ita praecipiant Doctores: iudicare quid iustum vel iniustum sit in causis ecclesiasticis, solis competere iureconsultis, quomodo reprehensione vacabunt futuri iustitiae sacerdotes, si, quid ipsa lex naturalis circa ecclesiam praecipiat, et vnde omnes leges circa sacra in republica diiudicari debent, ignorare non verentur? Qui vero sacris theologiae ita se addixerunt, vt munus aliquando publicum in ecclesia gerant, forte aliquid compunctionis in animo inde sentient, si ex praecedentibus perceperunt, iuxta multorum seculorum et nationum christianarum disciplinam, irregulares ob ignorantiam habitos fuisse, qui ius ecclesiasticum, quale tum erat, ignorarent. Sed quis praeterea dubitaret, etiam

etiam theologorum esse, vt rectas notiones concipiant de natura atque indole ecclesiae, de habitu eius ad rempublicam, de potestate ecclesiastica, de iure principis circa sacra, de limitibus potestatis ecclesiasticae et politicae, de iure et officio doctorum et auditorum in ecclesia, de rebus ad ecclesiam pertinentibus, et quae sunt alia, de quibus omnibus tractabitur in iurisprudencia nostra vniuersali.

Methodum tractandi conabor auditorum vtilitatibus ita accommodare, vt cum norma regularum iuris, historiam rerum gestarum coniungam. Ante omnia perspicue proponenda et firmanda erunt praecepta ab auctore tradita. Ea deinceps ita illustrabo, vt ex antiquitate ecclesiastica, ex canonibus conciliorum, ex sententiis patrum, ex decretis pontificum, ex iure ecclesiastico protestantium ostendam, quomodo leges christianorum positivae, a norma legum vniuersalium vel aberrauerint, vel ad eam rursus reuocatae sint. Spero me hac ratione effecturum, vt vberimos fructus ex opera a me nauanda percipere liceat.

P. P. in Acad. Iulia d. XV. April.

MDCCXLII.

Ung. VI 58. (1)

ULB Halle

3

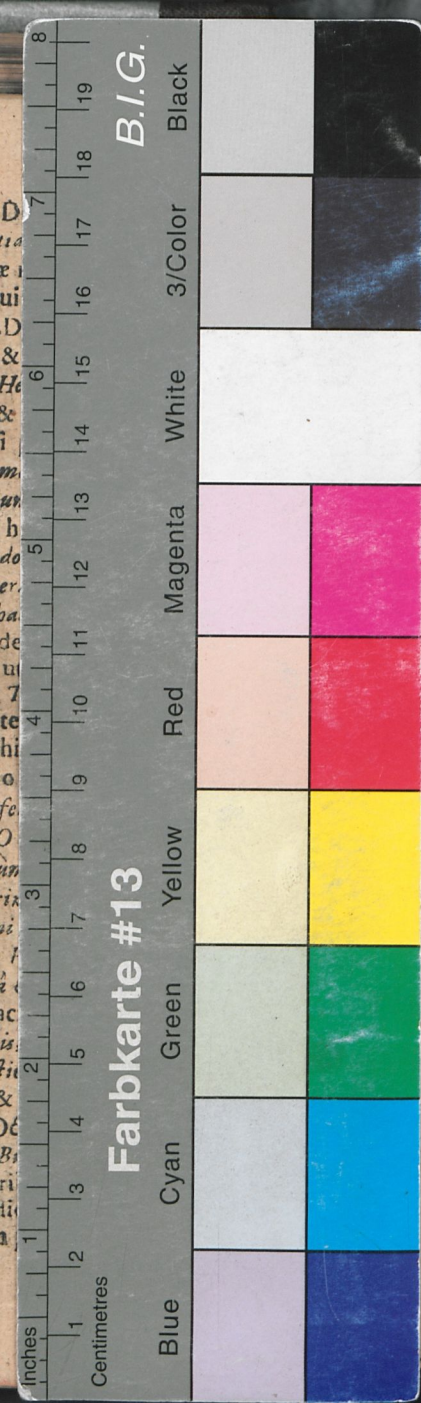
002 686 287

56,

VD17
Sep. 2000 Pcl.

DE
IRREGVLARITATE
EX IGNORANTIA
PROGRAMMA

Q. V. O.
AD PRAELECTIONES PVBLICAS

IN
IVRISPRVDENTIAM ECCLESIASTICAM
VNIVERSALEM
INVITAT

GEORG. GOTHFR. KEVFFEL

MOR. ET POLIT. P. P. O.

HELMSTADII
EX OFFICINA SCHNORRIANA.

36

